

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3324/2019. (XI. 26.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.029/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az IDOM 2007 Befektetési és Vagyonkezelő Zrt. (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Novák Tamás) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtását megelőző egyedi ügyben (a továbbiakban: alapper) felperesként vett részt. Az alappert egy azzal összefüggő, időben korábbi peres eljárás (a továbbiakban: előzményper) előzte meg. Ez utóbbinak lényege az, hogy az alapperben alperesként részt vett Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (a továbbiakban: alperes) mint megrendelő vállalkozási szerződést kötött az IDOM 2000 Konzulens Kft.-vel mint vállalkozóval. A szerződés vagyonyilvántartó rendszer beszerzése és szoftverbevezetés, oktatás, support, adatmigrálás szolgáltatások nyújtására irányult. Az alperes a teljesítési határidő elmulasztásában megnyilvánuló súlyos szerződésszegésre hivatkozva 2010. augusztus 26-án elállt a szerződéstől, majd keresetet nyújtott be a vállalkozóval szemben, amelyben 1 248 415 274 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest; követelését elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. (a továbbiakban: Ptk.) elállásról szóló rendelkezéseire, másodlagosan hibás teljesítésre, harmadlagosan pedig – a *support* tevékenységgel összefüggésben – jogalap nélküli gazdagodásra alapította. Keresetét a Fővárosi Törvényszék elutasította; az ítélet indokolása szerint a vállalkozási szerződésben kikötött munkafolyamat három jól elkülöníthető fázisra volt bontható, amelyek közül az első kettővel kapcsolatosan megtörtént a teljesítés, ezért ezek tekintetében nincs helye elállásnak, a harmadik fázis pedig nem tárgya a pernek.
- [3] Az indítványozó 2011. november 27-én értékesítette az IDOM 2000 Konzulens Kft. jogutódjában, az IdomSoft Zrt.-ben (a továbbiakban: jogutód) fennálló részvényeit, majd 2015. július 23-án kelt levelében kártérítés megfizetésére szólította fel az alperest, ezt követően pedig keresetet nyújtott be, amelyben 1 587 000 000 Ft, valamint annak 2011. november 27-étől számított kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelését a Ptk. 339. § (1) bekezdésére alapította; álláspontja szerint az alperes elállása nem volt jogszerű, és e jogellenes magatartással okozati összefüggésben csökkent a jogutódban meglévő részvényeinek értéke, ezért azokat csak a piaci érték alatt tudta eladni.
- [4] A Fővárosi Törvényszék a keresetet elutasította. Ítéletének indokolása szerint az alperes nem valósított meg károkozó magatartást az elállással, az elállás gyakorlásának jogát ugyanis a törvény biztosítja a felek részére, így e törvényes jog gyakorlása nem tekinthető károkozásnak. A részvények értékének csökkenését illetően a törvényszék arra mutatott rá, hogy a jogutód az elállás napján még nem létezett, továbbá az előzményper kimenetele a részvények értékesítésének napján teljesen bizonytalan volt. Az elállás és a részvények értékének csökkenése között nem mutatható ki okozati összefüggés, az alperes kártérítési felelőssége így ebből az okból sem állapítható meg.
- [5] Az elsőfokú ítélet ellen az indítványozó fellebbezett; az ítéletet a Fővárosi Ítéletábrla helybenhagyta. Az ítéletábrla rögzítette, hogy a bírói gyakorlat értelmében a részvénytársaság részvényese a részvénytársasággal szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló harmadik személlyel szemben is jogosult a szerződésen kívüli károkozásból eredő kártérítési igényt érvényesíteni. A konkrét esetben azonban nem látta bizonyítottnak az okozati összefüggés fennállását, mert a részvénytársaságnak kárt okozó valamely szerződésszegő magatartás önmagában rendszerint nem vezet szükségszerűen az általa kibocsátott részvények forgalmi értékének csökkenéséhez. A rendelkezésre álló bizonyítékokból nem tűnik ki, hogy a részvények értékesítésére az alperes elállása miatt került sor. Az alapperben benyújtott, az előzményperben született másodfokú részítélet – mint okirati

bizonyíték – nem bizonyítja azt, hogy az elállás a szerződés harmadik fázisa tekintetében jogellenes lett volna. Az indítványozónak az az állítása, hogy az alperes joggal való visszaélést valósított meg, csak a fellebbezésben lett előadva, ezért az nem volt érdemben vizsgálható.

- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. Az indítványozó előadta, hogy a károkozó magatartás jogellenességét a kár mint eredmény önmagában megalapozza. Az alperes szakértőgárdája rendelkezik azzal a szaktudással, amelynek alapján az alperesnek látnia kellett volna előre azt, hogy az elállás eredményeképpen csökken a részvények értéke. Másodlagos felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok nem vizsgálták egy könyvvizsgáló cég jelentésére vonatkozó bizonyítási indítványát. Ítéletében a Kúria egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal, melyek szerint az alperes adott esetben szerződésszegőnek minősülő magatartása a felperes tekintetében nem feltétlenül minősül jogellenesnek, a részvények értékét számos tényező befolyásolhatja, továbbá nem nyert bizonyítást, hogy a részvények értékesítésére az elállás vagy az előzményper miatt került sor. A könyvvizsgáló cég jelentését illetően a Kúria arra mutatott rá, hogy az elsőfokú bíróság megkeresésére a titokgazda akként nyilatkozott, hogy a jelentésben foglaltakat üzleti titkot képeznek, majd a fellebbezésében nem hozott fel olyan érveket arra, hogy mely jogszabályok alapján lenne lehetőség a jelentésben foglaltak bizonyítékként történő figyelembe vételére.
- [7] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal támadta a Kúria ítéletét – a Fővárosi Törvényszék és a Fővárosi Ítéltábla ítéletére kiterjedően –, és az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, C) cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján kérte azok megsemmisítését. Álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság egyik alapvető követelménye a jog kiszámíthatósága, a C) cikk (1) bekezdésének lényege pedig az egy hatalmi ágban történő túlzott hatalomkoncentráció megakadályozása. Az eljáró bíróságok ezeket megsértették, amikor önkényesen, alkotmányjogi felhatalmazás nélkül alakították a jog tartalmát és tévesen, kiterjesztően – így végső soron az indítványozó jogtalan hátrányát eredményezve – értelmezték az irányadó törvényeket. Az indítványozó pervesztessége – jogos vagyoni követelésétől történő elesése – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogának alaptörvény-ellenes korlátozását okozta, továbbá sértette a XII. cikk (1) bekezdésében rögzített vállalkozáshoz való jogát is. Végül az eljáró bíróságok az Alaptörvény tisztességes eljáráshoz való jogot kikötő XXIV. cikk (1) bekezdésébe, illetve XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző módon helytelenül állapították meg azt, hogy nem áll fenn az okozatiság, illetve elmulasztották annak vizsgálatát, hogy az alperes törvény által megengedett magatartása – az elállás – nem sérti-e más jogát vagy jogos érdekét.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenképp azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [9] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha a döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait sérti. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményére az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, valamint a visszaható hatály tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]}. Ilyen hivatkozást a panasz nem tartalmaz. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése a hatalom megosztásának elvét jelöli meg a magyar állam működésének alapjaként, ebből azonban Alaptörvényben biztosított, alkotmányjogi panasz útján érvényesíthető jog szintén nem vezethető le {3149/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [23]}. E rendelkezések vonatkozásában ezért nem teljesült a panasz befogadásának az Abtv. 27. § a) pontja szerinti feltétele.
- [10] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy a tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévő melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje

a bíróságoktól. Az eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó által előadott jogi érvekre és értelmezték a hivatkozott jogforrásokat, a jelen esetben pedig az indítvány nem mutat rá olyan alkotmányjogilag értékelhető körülményre, ami a hivatkozott alapvető jogok sérelmét valószínűsítene. Az a tény, hogy az indítványozóra nézve kedvezőtlen eredmény született, önmagában nem vet fel szükségszerűen alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [12] A jelen alkotmányjogi panasz egyértelműen az eljáró bíróságok ténymegállapításának és jogértelmezésének megváltoztatására irányul: a benne foglalt gondolatmenet alapja az, hogy a bíróságok helytelen – kiterjesztő, illetve az indítványozó álláspontja szerint a jogállamiság kereteit túlfeszítő – jogértelmezést végeztek, ami az Alaptörvény sérelméhez vezetett. Ugyanakkor a támadott ítéletekben kifejtésre kerül, mely kérdéseket tartották a bíróságok eldöntendőnek az ügy elbírálásához – nevezetesen: történt-e károkozó magatartás, illetve az okozati összefüggésben áll-e az állított kárral –, és azokat az irányadó anyagi jogi szabályokra hivatkozva, a megítélésük szerint irányadó bizonyítékokra támaszkodva megválaszolják. Az Alkotmánybíróság ezt a mérlegelést nem bírálhatja felül, a panasz pedig nem mutat rá olyan körülményre, amely arra engedne következtetni, hogy – követelésének pusztá elutasításán túl – a bíróságok tisztességtelenül jártak el az indítványozóval szemben, és ez a tisztességtelenség az Alaptörvényben foglalt tisztességes bírói eljárásból való jog értelmezési körébe tartozik. Az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételek ezért nem teljesültek.
- [13] Az Alkotmánybíróság utal rá, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljárásból való jogot tartalmazza, ennek értelmében a tisztességes eljárás követelményeinek a hatósági eljárásban is meg kell jelennie {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [28]–[29]}, ez az alapjog azonban különbözik a tisztességes bírói eljárásból való joggal, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmaz. A tisztességes hatósági eljárásból való jog a jelen panasz vonatkozásában nem alkalmazható, mert az alapper bíróságok előtt folyt.
- [14] Az Alkotmánybíróság értelmezésében az „alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni” {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154]}, ezért önmagában az, hogy a bíróság nem tartotta jogilag megalapozottnak az indítványozó kárigényét, nem eredményez alkotmányos jogsérelmet. Emellett a vállalkozáshoz való alapjoggal összefüggésben sem mutat rá a panasz olyan körülményre, amely azt támasztja alá, hogy a bíróságok az Alaptörvény sérelmének gyanúját felvető módon korlátozták az indítványozót abban, hogy vállalkozási tevékenységet folytasson; e szabadsággal nincs alkotmányos összefüggésben annak ténye, hogy az indítványozó a részvényeit – bármely okból – az általa kívánatosnak tartott ár alatt adja el. Mindezek miatt sem az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével, sem a XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem merült fel a panasz befogadását indokoló, az Abtv. 29. §-a szerinti körülmény.
- [15] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány részben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, részben pedig nem felelt meg az egyéb törvényi feltételeknek, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1000/2019.

